

ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ

Οι ιστορικά άνισες σχέσεις εξουσίας μεταξύ των ανδρών και των γυναικών έχουν οδηγήσει στην εκδήλωση βίαιων συμπεριφορών κατά των γυναικών. Οι σχέσεις αυτές, συνετέλεσαν στην κυριαρχία του ανδρικού φύλου απέναντι στις γυναίκες, στις διακρίσεις εις βάρος των γυναικών, στην υποτίμησή τους και στην παρεμπόδιση της εξέλιξής τους. Η βία που υφίστανται οι γυναίκες τόσο σωματικά όσο και ψυχικά, αποτελεί έναν από τους θεμελιώδεις κοινωνικούς μηχανισμούς, μέσω των οποίων οι γυναίκες τοποθετούνται ακούσια και υπό τη μορφή εξαναγκασμού σε υποδεέστερη σχέση, συγκριτικά με τους άνδρες. Ο δομικός χαρακτήρας της κοινωνίας αναπαράγει και διαιωνίζει φαινόμενα έμφυλης βίας, τα οποία είναι ριζωμένα σε ιστορικά επιβεβλημένες ανισότητες ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες.

ΑΙΤΙΑ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ

1. **Σεξισμός:** Είναι μία έκφανση του ρατσισμού, που βασίζεται στην άποψη ότι υπάρχουν δύο βιολογικά και κοινωνικά φύλα, οι άνδρες και οι γυναίκες. Σε καθένα από αυτά, αποδίδονται συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και γενετικές προδιαθέσεις και ως αποτέλεσμα τα δύο αυτά φύλα δε μπορούν να είναι ίσα. Η απόδοση συγκεκριμένων ικανοτήτων στους άνδρες όσο και στις γυναίκες οδηγεί αναπόφευκτα στη δημιουργία κοινωνικών απαιτήσεων και προσδοκιών από το κάθε φύλο. Στις περισσότερες κοινωνίες, η αρρενωπότητα είναι άρρηκτα συνυφασμένη με τη δύναμη και την κυριαρχία. Στον αντίποδα, η θηλυκότητα είναι ταυτόσημη με τη σωματική αδυναμία, την υποταγή, την τρυφερότητα και τη φροντίδα. Με λίγα λόγια, η στερεοτυπική κοινωνική πραγματικότητα δεν επιτρέπει στους άνδρες να λυγίζουν και να είναι ευαίσθητοι και συγκαταβατικοί και αντίστοιχα στις γυναίκες να κατέχουν θέσεις εξουσίας και ισχύος.
2. **Μισογυνισμός:** Παρόλο που η ισότητα των φύλων έχει επιτευχθεί σε μεγάλο βαθμό, τα επίσημα στατιστικά στοιχεία και οι έρευνες αποδεικνύουν το αντίθετο. Το μίσος ή η αντιπάθεια για τις γυναίκες βασίζεται σε σεξιστικές αντιλήψεις και προκαταλήψεις. Ο μισογυνισμός μπορεί να εκδηλωθεί με πολυάριθμους τρόπους, μεταξύ των οποίων η σεξουαλική διάκριση, η εχθρότητα, οι αντιλήψεις περί ανδρικής υπεροχής, η υποτίμηση των γυναικών και η βία κατά των γυναικών.
3. **Η οικογένεια**, ως πρωτογενής φορέας κοινωνικοποίησης συντελεί τον πιο ουσιαστικό ρόλο, όσον αφορά στη διαμόρφωση σωστών προτύπων και ηθικών αξιών απέναντι στους νέους. Συγκεκριμένα, όταν επικρατεί ισότητα ανάμεσα στους δύο γονείς μέσα στην οικογένεια και φέρονται ο ένας στον άλλο με στοργή, τότε οι κόρες μαθαίνουν να έχουν αυτοεκτίμηση και να αντιλαμβάνονται τον ισότιμο ρόλο των δύο φύλων. Παράλληλα, σε ένα υγιές οικογενειακό περιβάλλον, οι άνδρες μαθαίνουν να σέβονται το γυναικείο φύλο και να μην επιχειρούν να το υποβιβάζουν με κανένα τρόπο, είτε με τη χρήση σωματικής βίας είτε ψυχολογικής.
4. **Το σχολείο**, ως προέκταση της οικογένειας αναπαράγει στερεότυπα, που καλλιεργούνται στην οικογένεια. Αυτό ενισχύεται και με την ανοχή των εκπαιδευτικών, εφόσον δεν αντιδρούν έμπρακτα, όταν αντιληφθούν περιπτώσεις έμφυλης βίας στο σχολικό περιβάλλον.
5. **Τα ΜΜΕ**, με αποκορύφωμα το διαδίκτυο, προωθούν έντονα την έμφυλη -εκφοβιστική συμπεριφορά. Επεξεργασμένες πληροφορίες, δημοσίευση προσωπικών δεδομένων,

σεξουαλική παρενόχληση και απειλές είναι ορισμένες από τις περιπτώσεις , που δεν είναι καθόλου αμελητέες. Ο εν λόγω τρόπος εκφοβισμού εμφανίζεται πλέον ιδιαίτερα συνηθισμένος, επειδή ο θύτης κρύβεται πίσω από ένα ηλεκτρονικό προσωπείο , που του παρέχει ασφάλεια και συγκαλύπτει τη δειλία , που τον χαρακτηρίζει. Επιπλέον, η υπερβολική έκθεση των ανθρώπων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και η άκριτη δημοσίευση των προσωπικών στιγμών, «επιτρέπει» σε ορισμένους επιτηδείς να πραγματοποιούν τις ανήθικες ορέξεις τους.

6. Επειδή η έμφυλη βία έχει καταλήξει ταυτόσημη μόνο με τον εκφοβισμό απέναντι στο γυναικείο φύλο, οφείλει κανείς να επισημάνει και αυτής και όσον τις προεκτάσεις αφορά στο **ανδρικό φύλο**. Δεν είναι αμελητέες οι φορές, που κάποιος άνδρας έχει υποστεί σεξουαλική παρενόχληση από κάποια γυναίκα σε εργασιακό χώρο. Το γεγονός ότι η σωματική δύναμη επιτρέπει τις περισσότερες φορές στον άνδρα να είναι κυρίαρχος και να επιδίδεται σε βιαιότητες απέναντι στη γυναίκα, δεν αναιρεί το ότι η γυναίκα δεν είναι σε θέση να προβεί σε ανήθικο εκφοβισμό κατά των ανδρών. Μάλιστα, έχουν καταγραφεί κατά καιρούς και σωματικοί ξυλοδαρμοί απέναντι σε άνδρες. Η σωματική ευρωστία δε θεωρείται το «κλειδί» για τη διάπραξη της έμφυλης βίας , αλλά το έλλειμμα παιδείας και η χαμηλή αυτοεκτίμηση. Έτσι, είτε άνδρες είτε γυναίκες, επιδιώκοντας να ισχυροποιήσουν μια «αδύναμη» προσωπικότητα προβαίνουν σε εκφοβιστική συμπεριφορά απέναντι στο αντίθετο φύλο, με ανεπανόρθωτες συχνά συνέπειες.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ

1. Η έμφυλη βία έχει σημαντικό αντίκτυπο στα **παιδιά**, που τη βιώνουν μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον. Τα παιδιά είναι ιδιαίτερα ευεπηρεάστα από τη βία μέσα στην οικογένεια , γιατί δεν έχουν τη δυνατότητα να την ελέγξουν και το μόνο που επιζητούν είναι ασφάλεια από τους γονείς. Συνεπώς, τα παιδιά αποδέκτες αυτής της βίας παρουσιάζουν αυξημένη επιθετικότητα και άγχος, χαμηλή αυτοπεποίθηση και προβλήματα συμπεριφοράς , σε σχέση με παιδιά που διαβιών σε ένα ήρεμο και ασφαλές οικογενειακό περιβάλλον. Αυτό μακροπρόθεσμα καθορίζει τις σχέσεις των παιδιών με τους συνομηλίκους, τις επιδόσεις τους στο σχολείο και γενικά την ψυχοσωματική τους υγεία. Συχνά , τα παιδιά – θύματα υιοθετούν και αναπαράγουν ασυνείδητα τη συμπεριφορά , που βιώνουν. Στον αντίποδα, παιδιά , που έχουν βιώσει την έμφυλη βία σε οικογενειακή βάση, θυματοποιούνται και πιστεύουν ότι η ανοχή στη βία(ψυχολογική- σωματική) φαντάζει κάτι φυσιολογικό. Τέλος, επηρεάζεται σοβαρά η ικανότητα του παιδιού να λειτουργήσει ως γονέας και να διαμορφώσει σε βάθος χρόνου μια υγιή οικογένεια .
2. Τα ίδια τα **θύματα** , που βιώνουν την έμφυλη βία έρχονται καθημερινά αντιμέτωπα με μία πληθώρα ψυχοσωματικών επιπτώσεων. Επειδή οι γυναίκες υπερτερούν σε σχέση με του άνδρες στην αποδοχή βίας, πιθανόν λόγω σωματικής αδυναμίας και διαίωνισης κοινωνικών στερεοτύπων, οδηγούνται σε σοβαρούς σωματικούς τραυματισμούς και πολλές φορές στο θάνατο. Σε ψυχική κλίμακα , διέπονται από αισθήματα φόβου απέναντι στο θύτη, αδυνατούν να απεγκλωβιστούν από την απειλητική- χειριστική του συμπεριφορά και διακινδυνεύουν την κατάσταση. Ως απότοκο, υφίστανται κατάθλιψη και κοινωνική απομόνωση, εξαιτίας της ανικανότητάς τους να επικοινωνήσουν το πρόβλημα , που βιώνουν και της απεγνωσμένης προσπάθειας να «προστατέψουν» τον εαυτό τους από συναισθήματα ενοχής και ντροπής.

3. Σε **κοινωνικό επίπεδο**, δαιωνίζονται αρνητικά στερεότυπα μεταξύ των δύο φύλων, που οπισθοδρομούν την κοινωνία και διαρρηγνύουν το αίσθημα της κοινωνικής συνοχής. Ο φόβος και η ανασφάλεια των θυμάτων της έμφυλης βίας, υπερτονίζει την ανικανότητα των δικαστικών και θεσμικών αρχών να θέσουν αυστηρές ποινές, ώστε να προασπιστούν μακροπρόθεσμα περισσότερα άτομα και να επικρατήσει ένα αίσθημα κοινωνικής ασφάλειας. Όσο η τιμωρία είναι ελαστική, τόσο ενθαρρύνονται οι εν δυνάμει θύτες και δεν αποτρέπεται αυτού του είδους η βιαιοπραγία. Παράλληλα, σε κοινωνική κλίμακα, επικρατεί κοινωνικός στιγματισμός των θυμάτων και πολλοί κατηγορούν τα θύματα ότι έχουν προκαλέσει αυτή τη συμπεριφορά και εξώθησαν το θύτη στην «τιμωρία» τους.